

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата юридичних наук, доцента Коропатова Олега Миколайовича на дисертацію Журби Марини Анатоліївни «Публічне управління у галузі фізичної культури і спорту», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дослідження. Обрана тема дисертаційного дослідження привертає увагу важливістю тих процесів що відбуваються в державі у галузі фізичної культури і спорту загалом, та в системі публічного управління нею – зокрема. Ефективність функціонування фізкультурно-спортивних закладів, доступність фізкультурно-спортивних послуг та рівність спортивних прав громадян, результативність концепцій і програм галузевого розвитку значною мірою залежать від зваженої і послідовної владно-впорядковуючої діяльності публічних органів та інших представників публічного інтересу у відповідній сфері, узгодженості їх організуючого, сервісного та юрисдикційного впливу, чіткості поставлених перед ними завдань та визначеності їх правового статусу.

Управління галуззю фізичної культури і спорту раніше досліджувалося епізодично та за інших умов, за іншого правового забезпечення і, переважно, в іншій адміністративно-управлінській доктринальній парадигмі. Значне оновлення останньої пов'язано зі змістовним переглядом ролі публічної адміністрації у впорядкуванні суспільного життя, переосмисленням форм та методів владного впливу, їх співвідношення, змістовних та кількісних тенденцій, розширенням кола суб'єктів управління.

Утвердження цінностей сервісної держави, лібералізація розпорядчих інструментів представників публічного інтересу, делегування владних

повноважень і, зокрема, запровадження дієвих механізмів демократії, спрямованих на повноцінне залучення громадян до вирішення публічних справ найкраще втілилися у галузі фізичної культури і спорту.

Окрім того, нагальність обраного напрямку наукового пошуку обумовлюється наявністю ряду новітніх нормативно-правових актів у галузі фізичної культури і спорту, які поки що не піддавалися теоретичному опрацюванню, хоча з огляду на їх ключове значення та часто суперечливий зміст – потребують цього.

Зазначені обставини підкреслюють актуальність теми дисертаційного дослідження та важливість з теоретичної та практичної точок зору.

Ступінь обґрунтованості наукових положень висновків і рекомендацій сформульованих у дисертації. Достатній ступінь обґрунтованості і достовірності наукових результатів дисертації здобувача підтверджується вдалим використанням сукупності різних методів наукового дослідження, досить широкої джерельної бази (підрозділ 1.1 дисертаційного дослідження), ретельним доктринальним тлумаченням актів законодавства, що регулюють відносини щодо публічного управління у галузі фізичної культури і спорту в Україні. З тексту роботи бачимо, наскільки детально авторкою проаналізовано термінологічний апарат та діюче законодавство щодо змістовного наповнення категорії «спорт» і «фізична культура», інституційного, методологічного, процедурного та юрисдикційного забезпечення відповідної галузі.

В цілому джерельну базу дослідження можна вважати цілком задовільною та достатньою для виконання роботи такого рівня. Висновки і результати дослідження є обґрунтованими, оскільки вони отримані шляхом опрацювання досить різноманітних наукових праць на основі зваженої методології пізнавального пошуку. Наукова цінність одержаних результатів посилена положеннями, які чітко виділяють новаційність результатів дослідження та теоретичними позиціями, що були вдосконалені дисертанткою.

Діалектичний підхід служить у дисертації загальнонауковою гносеологічною основою, що застосовувалася відповідно до принципів діалектичного пізнання [історизм, об'єктивність, конкретність, розвиток, детермінізм, роздвоєння єдиного і пізнання його суперечливих сторін (принцип протиріччя)].

Системно-структурний метод дозволив авторці належно опрацювати доктринальні досягнення з відповідної тематики, визначити систему суб'єктів галузевого управління, провести класифікацію його форм і методів, групування видів спорту та міжнародних правових джерел у досліджуваній галузі. За допомогою формально-догматичного методу проаналізовані норми чинного законодавства, що закріплюють повноваження суб'єктів галузевого управління, виявлено випадки безпідставного виключення із адміністративної-деліктної юрисдикції деяких протиправних діянь у галузі фізичної культури і спорту. Вивчення особливостей структури спорту, статусу громадських суб'єктів управління, змісту застосованих в законодавстві термінів («конфлікт інтересів», «громадські організації», «спортсмен», «посадова особа у сфері спорту», «допінг-контроль», «антидопінговий контроль»), нормативних підстав адміністративної відповідальності, меж застосування Закону «Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань» здійснено на основі герменевтичного підходу. Застосовувалися також: порівняльно-правовий метод (для діахронного та синхронного співставлення норм-дефініцій та охоронних норм), метод правового моделювання (для обґрунтування пропозицій по вдосконаленню чинного законодавства), методи формальної логіки (аналіз, синтез, дедукція, індукція, аналогія – для первинного пізнання емпіричних даних).

Висновки та пропозиції за результатами наукового дослідження авторка доповідала на міжнародних та всеукраїнських конференціях, використовувала при викладанні відповідних тем навчальних дисциплін: «Адміністративне право» та «Публічне адміністрування».

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукова новизна одержаних результатів дисертаційного дослідження М.А.Журби зумовлена тим, що воно є одним із перших вітчизняних монографічних досліджень публічного управління у галузі фізичної культури та спорту.

На особливу увагу заслуговує перелік наукової новизни щодо положень, які визначенні, як «уперше»: встановлено недоцільність законодавчого групування видів спорту (олімпійські, неолімпійські, інвалідів) у зв'язку з порушенням вимоги єдності критерію класифікації; виявлено недотримання принципу «гарантування рівних прав та можливостей громадян у сфері фізичної культури і спорту» у випадках нормативно-правової заборони займатися інструкторською та суддівською практикою у спорті окремим видам осіб, які займаються публічною діяльністю.

Слід підтримати автора у запропонованих нею змінах та доповненнях до Закону України «Про фізичну культуру і спорт», які передбачають створення ряду фізкультурно-спортивних об'єднань із «забороненою» Законом України «Про громадські об'єднання» назвою «комітет»: Національного олімпійського комітету України, Національного комітету спорту інвалідів України, Спортивного комітету України (ст.ст. 20, 23, 25, 37); змінити в Законі України «Про фізичну культуру і спорт» поняття «громадська організація» та «об'єднання громадян» в усіх відмінках терміном «громадське об'єднання» у відповідних відмінках, що дозволить усунути випадки, коли окремі спортивні федерації, які створюються юридичними особами приватного права, мають організаційно-правовий статус громадської спілки, хоча відповідно до базового галузевого закону помилково характеризуються як «громадські організації»; висновок про недостатність юрисдикційного забезпечення заборони розміщувати ставки на спорт (адже випадки розміщення ставок, в результаті яких неправомірна вигода взагалі не

була отримана, залишаються поза адміністративної або кримінальної відповідальності).

Наукову та прикладну цінність представляють запропоновані автором рекомендації, спрямовані на удосконалення вітчизняного адміністративно-спортивного законодавства, зважене тлумачення багатьох суперечливих правових приписів. На особливу увагу заслуговує: порівняльний аналіз офіційних трактувань поняття «конфлікт інтересів» (загального та галузевого); виявлені прорахунки у нормативному забезпеченні діяльності суб'єктів публічного управління у галузі фізичної культури і спорту.

Зібраний теоретичний та емпіричний матеріал аналізується з використанням різноманітних підходів, принципів і методів наукового пошуку, що забезпечує достовірність зроблених висновків.

Повнота викладу результатів в опублікованих працях. Результати дисертаційного дослідження М.А.Журби висвітлено у 6 наукових публікаціях, 5 з яких опубліковано у вітчизняних наукових фахових виданнях, що входять до затвердженого переліку, 1 – у зарубіжному науковому виданні, 3 – тези доповідей на конференціях. Ці праці є свідченням того, що розробка проблеми, якій присвячена дисертація, здійснювалася системно. У публікаціях достатньо відображені всі розділи дисертаційного дослідження.

Оцінка ідентичності змісту автореферату і основних положень дисертації. Аналіз дисертаційної роботи й автореферату М.А.Журби дає підстави стверджувати, що основні положення автореферату і дисертації є ідентичними. За змістом матеріали дисертації та автореферату розміщені у логічній послідовності, з необхідним відображенням відповідних положень у вступі, викладенням ідей, аргументів в основному змісті та висновках до дисертаційної роботи в цілому.

Зауваження і дискусійні положення дисертації. Поряд із загальною позитивною характеристикою змісту рецензованої дисертації, слід указати на положення дисертації, які є дискусійними або потребують додаткової аргументації.

1. У підрозділі 1.2. дисертації вивчається галузь фізичної культури і спорту як об'єкт управління, зокрема через пізнання її окремих складових (сфери фізичної культури та сфери спорту), обґрунтовані висновки щодо співвідношення яких представлені в роботі. Водночас, поза увагою дослідниці залишається зміст та взаємозв'язок понять, за допомогою яких позначаються відповідні сектори суспільного життя – «галузь» та «сфера». Зазначений аспект міг би здатися незначним щодо абстрактного пізнавального процесу, однак він набуває додаткового значення у проекції на предмет представленого дисертаційного дослідження, в різних частинах якого фізична культура і спорт характеризуються як галузь, як сфера, як сукупність галузей чи як сукупність сфер. Хоча перевага віддається першому та останньому підходам. Залишається не до кінця зрозумілим як авторка співвідносить поняття «галузь» та «сфера», чи вважає вірним їх застосування у нормативних актах з питань фізичної культури та спорту, чому допускає окремі відхилення від переважаючого в роботі способу позначення цілого та частин.

2. В роботі приділено чимало уваги групуванню видів спорту, аналізу сукупності його напрямів і визначенню сутнісних критеріїв їх розмежування в діючому законодавстві. Чимало уваги приділено проблемам запровадження нових «національних видів спорту», окресленню оптимального нормативного механізму їх інституціоналізації. Разом з тим, автор не приділила достатньої уваги виокремленню на підставі Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про фізичну культуру і спорт" щодо започаткування службово-прикладного та військово-прикладного спорту» від 06 червня 2017 р. нового напрямку спорту – «службово-прикладний та військово-прикладний спорт», хоча дана новація теж породжує чимало проблем, супроводжується численними прогалинами в правовому забезпеченні та техніко-юридичними прорахунками.

3. В підрозділі 3.2. дисертаційного дослідження, аналізується зміст Закону України «Про антидопінговий контроль у спорті» та висвітлюється

неузгодженість застосованих у ньому категорій: «антидопінговий контроль», «антидопінгова діяльність» та «допінг-контроль». Ключовою ж проблемою відповідної неузгодженості визначено термінологічну перенасиченість закону, адже у Міжнародній конвенції ЮНЕСКО про боротьбу з допінгом у спорті від 18 листопада 2005 р., на виконання та втілення якої значною мірою і приймався вітчизняний нормативний акт, застосовується лише одне визначення – «допінг-контроль». При цьому, авторка не продемонструвала свого ставлення відносно вказаної проблеми та не визначилася із питанням про достатність відповідної категорії для характеристики спеціального контролю у спорті.

4. У підрозділі 3.3. дисертації, досліджено проблеми адміністративної відповідальності за проступки у галузі фізичної культури і спорту, серед яких формулювання санкції ч. 2 ст. 172-9-1 КУпАП, що передбачає застосування основного стягнення та двох безальтернативних додаткових. Це суперечить загальній правовій вимозі: «за одне адміністративне правопорушення може бути накладено основне або основне і додаткове стягнення» (ч. 2 ст. 25 КУпАП). Виявлені Мариною Анатолівною недоліки деліктного законодавства стосуються й інших статей КУпАП (наприклад, ч. 3 ст. 172-4, ч. 3 ст. 172-6) та потребують більш детального пояснення дисертантом стосовно гармонійності та узгодженості системи адміністративних стягнень.

Наведені зауваження мають дискусійний характер та свідчать про складність обраної тематики дослідження і не знижують загальної позитивної оцінки рецензованої дисертації. Вона сприймається в цілому як завершена монографічна праця, в якій автором самостійно отримані достатньо нові та обґрунтовані теоретичні і прикладні результати, що у сукупності мають важливе значення для розвитку адміністративно-правової науки.

Виходячи із зазначеного можна зробити висновок, що дисертаційне дослідження Журби Марини Анатоліївни на тему «Публічне управління у галузі фізичної культури і спорту», відповідає вимогам порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового

співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а Журба Марина Анатоліївна, на підставі прилюдного захисту, заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

**Офіційний опонент – кандидат юридичних наук,
доцент, професор кафедри адміністративного права
та адміністративного процесу Одеського
державного університету
внутрішніх справ
«__» жовтня 2017 року**

О.М. Коропатов

**Перший проректор
Одеського державного університету
внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент
«__» жовтня 2017 року**

С.В. Албул

